

Liv og læring i de tidligste år - med fokus på de yngste barna

Programmet i Ålesund 19. og 20 . september 2013

Torsdag 19. september 2013

- 09.00-09.30** INNSKRIVING/REGISTRERING Kaffe/te/vann/frukt
- 09.30-10.00** ÅPNING med kulturinnslag
- 10.00-10.45** FOREDRAG
- 10.45-11.00** PAUSE
- 11.00-11.45** FOREDRAG
- 12.00 –** BUSSAVGANG TIL ATLANTERHAVSPARKEN
- 12.30-13.45** LUNCH på Atlanterhavsparken
- 14.00-16.00** STUDIEBESØK
- 19.30-24.00** FESTMIDDAG i Bystyresalen

Fredag 20. september 2013

- 09.00-10.00** WORKSHOP 1 – 6
- 10.00-10.30** PAUSE
- 10.30-11.30** WORKSHOP 1 – 6
- 11.30-12.30** LUNCH i Bystyresalen
- 12.30-13.15** REFLEKSJON I GRUPPE
- 13.15-14.00** PANELDEBATT
- 14.00-14.30** AVSLUTNING
- 14.30-15.30** MØTE SEKRETARIATET

Liv og læring i de tidligste år - med fokus på de yngste barna

Ålesund 19. og 20. september 2013

Hovedforedragsholder Anne Greve

Liv og læring i de tidligste år - med fokus på de yngste barna

Anne Greve er utdannet førskolelærer fra Barnevernsakademiet i Oslo i 1983 og har jobbet i barnehage i 17 år. De siste 10 årene har hun vært på Høgskolen i Oslo og Akerhus, der hun underviser på masterutdanningen i barnehagepedagogikk (er førsteamanuensis). Hun er også professor II på Høgskolen i Sogn og Fjordane. Foredraget vil ha fokus på lek og vennskap mellom de yngste i barnehagen. Hvilke dilemmaer står den voksne overfor? Hun vil snakke om at det som kan fremstå som selvfølgeligheter

i barnehagen - lek og vennskap mellom barna - ikke alltid er så lett å få til. Det er mange utfordringer og dilemmaer som møter barnehagelæreren, og av og til kan vi kanskje ødelegge både leken og vennskapet? Barnehagelæreren blir møtt med mange krav og pålegg både fra myndigheter og fra barnehagens eier. Også foreldre og andre har forventninger til oss. Hvordan skal barnehage-læreren møte disse utfordringene på en måte som kommer barna til gode og som styrker leken og vennskapet?

Workshop 1 - Västerås

Organisering av det fysiske miljøet.

En skog av bordsben og stolsben lockar inte till lek.

2011 var Trollsländans småbarnsavdelning uppdelad i ett lekrum, ett matrum där emellan och sedan ytterligare ett lekrum intill.

I matrummet fanns det bara stora bord och stolar, hyllorna var högt upp och där förvarades lite pussel. Rummet användes mest vid måltider och pusselverksamhet, när pedagogerna bestämde att det passade.

När ett nytt arbetslag bildades, så kom tankarna igång runt inomhusmiljön. Hur ska vi göra för att få till en bättre lekmiljö där barnen lär och utvecklas? Rummen behövde användas på andra sätt, så att barnen själva skulle kunna bli delaktiga.

I den här workshopen berättar vi hur vi gjorde för att få barnen att bubbla av utforskarlusta, nyfikenhet och lekglädje varje dag de är på förskolan. Vi kommer också att berätta om vårt entreprenöriella förhållningssätt som går hand i hand med hur vi ser på miljön. Förhållningssättet innebär att vi hela tiden utgår från barnen.

Workshopen kommer att varvas med bildspel och bikupediskussioner.

Workshopledare: Malin Bektas och Cecilia Backman, förskollärare Rådjurets förskola, Trollsländans småbarnsavdelning

Workshop 2 - Ålesund

Små barn og kulturelle uttrykksformer.

De yngste barnas kultur kjennetegnes ved å være kroppslig. De bruker hele kroppen og alle sanser når de utforsker verden; når de bygger, når de leser, når de løper, når de klatrer, når de vasker hender, når de leker ute i snø, regn og sol, når de maler, når de former leire/plastalina, i møte med andre barn og voksne.. Hele dagen er full av deres kroppslige kulturelle uttrykksformer! Denne workshopen vil derfor ha fokus på hvordan vi voksne kan tilrettelegge og gi rom for deres kultur og se det fantastiske i deres uttrykksformer.

Med Marianne Sørensen, pedagogisk leder Lersrad barnehage.

Workshop 3 - Randers

Dagtilbyd Midt, Vuggestuen Grønnegade:

Hvordan forvandles hverdagens rutiner til målrettet pedagogik?

Gennem oplægget vil der være fokus på pædagogens rolle og den interaktion, der sker med barnet på baggrund af barnets signaler og pædagogens viden og erfaring.

I Vuggestuen Grønnegade tror vi på, at det barnet kan med en voksen i hånden i dag, kan barnet selv i morgen.

Dagtilbud Dronningborg:

Når bevægelse bevæger..

...et udviklingsprojekt om vuggestuebørns deltagelse og medbestemmelse.

Med afsæt i Randers Kommunes aftalemål og de nationale læreplaner, fremlægger vi refleksioner fra et bevægelsesprojekt, der integrerer vuggestue børns brug af babytegn som pædagogisk middel.

Projektet vil vise, hvordan målsætninger transformeres og kommer til udtryk i hverdagen blandt vores mindste børn.

Workshop 4 - Akureyi

Uvanligt lekmaterial.

Man behöver inte alltid köpa bra leksaker.

På förskolan Iðavöllur, Akureyi, använder vi mycket lekmaterial som av många kategoriseras som återvinningsmaterial.

Det är oppet material som stimulerar fantasin og inspirerar barnen i sin leke.

Ni kommer få se olika dokumentationer, pröva lite og för hoppningsvis få bra ideer själva.

Med Hólmsfrídur Thordardóttir, förskolelærer.

Workshop 5 - Lahtis

Samarbete med föräldrar till små barn med särskilda behov.

Föräldrasamarbetet på ett specialdaghem:

Även om specialdagvård ställer höga krav på samarbetet innebär det dock, när det fungerar bra, jämlik, praktisk och tillitsfull verksamhet som stöder barnets helhetliga rehabilitering. Samtalen som förs gäller stora och svåra saker, vilket gör att personalen kommer väldigt nära familjen och blir en del av dess vardag.

För att skapa ett gott och fungerande samarbete är det nödvändigt att personalen på förhand har möjlighet att lära känna barnet. Därför föreslår vi alltid till nya familjer att den första träffen ska ske utan att barnet är med. Då kan vi i lugn och ro diskutera vården av barnet, förväntningar och utmaningar. Vi har till vår hjälp en minneslista med frågor som vi behöver ställa föräldrarna innan barnets dagvård börjar.

Personalen bör hela tiden vara ytterst lyhörda i relationen till föräldrarna. Felaktigt valda ord kan ställa till stor skada då samarbetet håller på att byggas upp.

Även om vi i rehabiliteringen betonar kontinuitet och regelbundenhet, så understryker vi betydelsen av familjens vardag och dess samvaro. Vi strävar också efter att hitta ett sätt för alla barn att hemma kunna berätta om sin dag på daghemmet, även om barnet saknar talspråk eller andra möjligheter till kommunikation.

I workshopen presenteras föräldrasamarbetets utmaningar samt några metoder att möta dessa utmaningar på.

Föräldrasamarbete på ett skiftdaghem:

Grunden för allt föräldrasamarbete på Karikatu daghem är kompanjonskap. Eftersom barnen vårdas hos oss även under långa tidsperioder, under nätter och på helger, är det viktigt att i diskussion med föräldrarna skapa de, för deras familj och barn, bästa lösningarna på dagvården. Personalens verksamhet styrs av kompanjonskapets värderingar samt de praktiska åtgärder som baserar sig på dem.

På Kaarikatu daghem förbinder vi oss medvetet till att samverka med föräldrarna för att stöda barnets tillväxt, utveckling och inläring. I kompanjonskapet förenas föräldrarnas kännedom om det egna barnet med pedagogen yrkeskunskap och -skicklighet.

Ett fungerande kompanjonskap har en avgörande roll när det gäller barnets välmående eftersom det stärker såväl barnets relation till föräldrarna som till pedagogerna. Det är också viktigt att barnet upplever att det är en god relation mellan föräldrarna och pedagogerna.

Via ett fungerande kompanjonskap är det möjligt att i ett tidigt skede upptäcka barnets behov att stöd inom något delområde när det gäller tillväxten, utvecklingen eller inläringen, samt att tillsammans skapa en strategi för att stödja barnet.

I workshopen går vi igenom olika principer som styr kompanjonskapet på ett skiftdaghem; vad vi menar med respekt, förtroende, lyssnande och dialog i fostrings-kompanjonskapet.

Ledare: Daghemsföreståndarna Johanna Pakkanen (Asemantausta specialdaghem) och Petri Salminen (Kaarikatu skiftdaghem)

Workshop 6 - Ledarworkshop

Hur kan ett erfarenhetsutbyte / lärande se ut mellan ledare inom vänorterna

Vi vill inspirera och berätta hur två ledare har haft erfarenhetsutbyte, dels på varandras förskolor och dels genom fortsatt kontakt och utbyte runt olika ledarskapsfrågor under flera års tid.

- Hur har vi gått till väga rent praktiskt?
- Jobbskugga en kollega, hur kan det se ut?
- Vad har vi lärt av varandra?
- Vad är det som gör att vi fortfarande har kontakt?
- Hur kommunicerar vi?
- Vilket mervärde ger det att dela erfarenheter med kollegor inom våra vänorter på ledarnivå?

Så mycket likheter och olikheter gör att det finns mycket att dela med sig av.

I workshopen kommer exempel på arbetssätt med små barn att vävas in. Är du nyfiken? Kom och bli inspirerad!

Workshopledare: Maria Malm, förskolechef Västerås, och Hugrún Sigmundsdóttir, förskolechef Akureyri

Studiebesøk 19. september

Studiebesøk 1 - Storhaugen barnehage

Storhaugen barnehage flyttet 1.01.2011 inn i nye lokaler. Vi har 85 plasser, med 62 barn og en personalgruppe med 18 fast ansatte og noen vikarer.

Vi har organisert vår barnehage i 2 avdelinger med 2 grupper/team på småbarnsavdeling og 3 grupper/team på storbarnsavdeling. Våre avdelinger heter Munch og Picasso.

Vi arbeider mye med vår organisering og som det er nå har teamene ansvar for aldershomogene grupper. Barna er likevel sammen store deler av dagen ute og inne på tvers av gruppene.

Barnehagen vår er flerkulturell og vi har en tredel av barna fra andre kulturer. Vi er inspirert av Reggio Emilia filosofien og deltar i nettverk med 5 andre barnehager.

Fag og utvikling

Lek og Læringsmiljø, språk, medvirkning og demokrati.

På vår barnehage arbeider vi med ulike prosjekt der barnas deltagelse i prosessene vektlegges. Vi arbeider med et kunstprosjekt som går over en lengre periode. Det kan være ulike tema, men alle på huset deltar slik at vi har et felles utgangspunkt. Vi dokumenterer, diskuterer og reflekterer for å utvikle vår praksis.

Barna skal være deltagere i dokumentasjonsarbeidet. Personalet og barna leter etter magiske muligheter og spennende prosjekt for å vinne ny kunnskap og for å ha gode dager med gode opplevelser.

Studiebesøk 2 - Midtbyen barnehage - med barna i sentrum

Midtbyen barnehage ligger idyllisk plassert i Byparken i Ålesund sentrum, ved foten av byfjellet Aksla. Nærmiljøet brukes hyppig og gir oss varierte aktivitetsmuligheter. Barnehagen ble utvidet og fikk nye lokaler i mai 2010.

Barnehagen har nå 62 plasser fordelt på 50 barn. Barna er delt inn i 3 grupper. Pr i dag har vi 1 utvidet storbarnsgruppe, 1 mellomgruppe og 1 småbarnsgruppe. Gruppene samarbeider tett gjennom store deler av dagen.

Ca 1/4 av barna er minoritetsspråklige. Vi deltar i et nystartet prosjekt i Ålesund kommune der vi bruker I-pad i kommunikasjonen med og opplæringen av disse barna.

Satsningsområder for barnehageåret 2013/2014 vil være innen språk og kultur, i tillegg til sosialt samspill.

Studiebesøk 3 - Trollhaugen barnehage

Trollhaugen barnehage er en Reggio Emilia inspirert barnehage. Barnehagen ligger på Gåseid og har et flott nærmiljø med kort vei til skog, fjell og sjø. Vi har sju avdelinger fordelt på to bygg med barn i alderen 0- 6 år .

Barnehagen legger stor vekt på faglig kompetanse blant de ansatte, og vi er godt bemannet med pedagoger. I tillegg har vi stabile og dyktige pedagogiske medarbeidere som gjør en fantastisk jobb med alle de små sjarmtrolla våres.

LEIK har en sentral plass ved Trollhaugen barnehage. Leik er grunnleggende i barnets utvikling. Dette er viktig å tenke på i vår teknologiske verden. Leik bidrar til å bearbeide opplevelser, utvikling av tanker, fantasi osv. Det er viktig at personalet forstår verdien av leik. Vi skal være forbilder, legge forholdene til rette og være de som motiverer til leik.

Vi benytter oss også av et sansehus basert på snozelen.

Snozelen handler om å få nye og annerledes sanseopplevelser som hjelper med å få ro på kaos og bedre forståelse for omverdenen, samt stimulerer defekte sanser. Dette foregår i stor grad gjennom samspill og aktiviteter i spesielt utstyrte rom, der blant annet farger, lys og lyd elementer kan gi en rekke kontrollerte sanseopplevelser.

For mer informasjon
www.trollbarna.no
www.alesund-sansehus.no

Studiebesøk 4 - Grønmyr barnehage, Hessa

Barnehagen åpnet i september 2008, og har 4 avdelinger. Barnehagen er organisert med 2 småbarnsavdelinger (0-3 år) og 2 avdelinger for barn som er 3 år og eldre. Oppholdsrom og grupperom på alle avdelinger er tilpasset barnas aldersgruppe. Barnehagens utforming gjør det mulig å åpne mellom oppholdsrom i samme etasje, slik at man møtes på tvers av avdelingene. Vi har også et stort fellesrom som brukes både til aktiv lek og større samlinger.

Vi har et variert uteområde med egen eventyrskog av nøttetrær, i tillegg til en lekeplass tilpasset både de største og de aller minste. Vi har kjøkkenhage til egen dyrking av grønnsaker, gapahuk, bål plass og akebakke om vinteren. Vi har kort vei til sjøen når vi skal på tur.

Vår visjon:

Med respekt for barn, foresatte og ansatte utvikler vi landets beste barnehager.

Visjonen uttrykker en sterk vilje, engasjement og et kontinuerlig arbeid til beste for barna i barnehagehverdagen.

Barna skal utvikle sosial kompetanse til å møte samfunnet rundt oss på en god måte, samt oppleve lek og læring i et sosialt samspill der det er rom for det enkelte barn.

Trygghet, tillit, respekt, toleranse og ansvar skal prege miljøet i barnehagen.

Det pedagogiske tilbudet:

Grønmyr Barnehage har standardisert viktige prinsipper i pedagogikk og didaktikk, for å sikre god kvalitet.

«Alle barn er forskjellige og unike»

Vår grunntanke er at «Barn skal utvikle seg optimalt etter egne forutsetninger. I sin vei mot selvstendighet skal barn møte voksne som støtter barnet og legger til rette for læring»

Allmennpedagogikk er pedagogikk satt i system for alle barn. For å sikre god kvalitet i det pedagogiske arbeidet i våre barnehager har vi utarbeidet et pedagogisk verktøy. Disse standardene beskriver den voksens rolle i ulike situasjoner, og hvordan de voksne skal møte barn på en best mulig måte. De pedagogiske standardene beskriver også rammene for ulike aktiviteter, og hvordan de voksne skal organisere hverdagen. Vi i Grønmyr Barnehage har altså ikke bare fokus på de pedagogiske målene, men også hvordan vi skal nå dem, dette kaller vi didaktikk.

Grønmyr Barnehage Hessa gir omsorg, tilrettelegger for lek og læring gjennom et kompetent personale, en bevisst tenkning i det allmennpedagogiske arbeidet og didaktisk tilrettelegging.

